

Tento informačný dokument má za účel poskytnúť vysvetlenie pre odbornú verejnosť o postupe Úradu pre reguláciu sieťových odvetví pri stanovení očakávanej trhovej ceny elektriny a očakávanej celkovej spotreby elektriny vstupujúcich do výpočtu tarify za prevádzku systému (TPS) na rok 2021

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „úrad“) pozorne vníma prebiehajúce zmeny v spoločnosti, osobitne v sieťových odvetviach, ako aj zvýšený záujem odbornej aj laickej verejnosti o činnosti a výsledkoch uplatnenia kompetencií úradu. Úrad s účinnosťou od 1.9.2020 zverejňuje na svojom webovom sídle návrhy cien, návrhy na zmenu ceny, odvolania a všetky ich zmeny a doplnenia v rozsahu § 14 ods. 12 a nasl. zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov. Uvedené zmeny a požiadavky, ako aj samotný prístup úradu zhmotnený v podobe okrem iného aj tohto dokumentu majú za cieľ zvýšiť nielen informovanosť verejnosti, ale prispieť tak aj k väčšej transparentnosti a predvídateľnosti v rozhodovaní úradu.

Úrad každoročne určuje výšku TPS na nasledujúci rok, pričom vychádza zo spôsobu výpočtu TPS stanoveným vyhláškou úradu č. 18/2017, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike. Najvýznamnejšími parametrami, ktoré ovplyvňujú výšku TPS sú

- a) očakávané náklady na výrobu elektriny z domáceho hnedého uhlia
- b) očakávaná výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov (OZE) a kombinovanej výroby elektriny a tepla (KVET)
- c) očakávané náklady OKTE na organizáciu trhu s elektrinou
- d) očakávaná koncová spotreba elektriny
- e) očakávaná trhová cena elektriny.

Zatiaľ čo prvé štyri parametre sú stanovené na základe dôkladného preverovania podkladov a údajov od dotknutých regulovaných subjektov, budúročnú trhovú cenu a spotrebu elektriny je potrebné odhadnúť na základe ich predpokladaného vývoja ako aj predpokladaného vývoja kľúčových faktorov, ktoré ich ovplyvňujú. Hodnotu týchto parametrov nie je možné jednoducho určiť alebo citovať z nejakého hodnoverného zdroja. Je potrebné zvážiť okolnosti, ktoré vplyvajú na ich výšku, posúdiť prípadné riziká ako aj príležitosti alternatív ich vývoja. Naším cieľom je v nasledujúcich riadkoch ozrejmiť dôvody, ktoré viedli úrad pri stanovení očakávaných hodnôt trhovej ceny elektriny a celkovej spotreby elektriny pre účely TPS na rok 2021.

Očakávaná koncová spotreba elektriny pre účely TPS na rok 2021

Úrad sa pri stanovení koncovej spotreby elektrickej energie pre účely TPS na rok 2021 opieral o predikcie vývoja rastu HDP prezentované Európskou komisiou (ďalej len EK), Národnou bankou Slovenska (NBS), ako aj Európskou centrálnou bankou (ECB). Predpovede ECB na rok 2021 hovoria o medziročnom tempe rastu HDP v Eurozóne medzi 1 % až 6 %. V čase prípravy a zahájenia cenového konania o TPS boli predpovede EK a NBS pre rast ekonomiky SR v roku 2021 v rozpätí 4,3 až 5,6 %. Úrad zdôrazňuje, že predpovede žiadnej zo spomínaných inštitúcií nepredpokladali pokles HDP v roku 2021. Vnímame určitú závislosť budúročného vývoja HDP na úspešnosti a rýchlosti očkovania proti pandémie covid-19 a následného zmierenia protipandemických opatrení.

Vplyv rastu HDP na vývoj spotreby elektriny je odhadovaný na úrovni 0,5 % na každé 1 % rastu HDP, pri čom sa úrad opieral o analýzy US Energy Information Agency a štúdie R.F. Hirsha a J. G. Koomeyho zo Stanford University. Na základe hore uvedeného očakávaného rastu HDP SR v roku 2021 v rozpätí 4,3 až 5,6% sa dá predpokladať rast spotreby elektriny v roku 2021 v rozpätí 2,15 až 2,8%.

Vývoj spotreby elektriny v SR v priebehu roka 2020 sa dramaticky menil v nadväznosti na mieru protipandemických reštrikcií v spoločnosti. Po zásadných (20% a viac v porovnaní s rokom 2019) poklesoch spotreby elektriny v jednotlivých mesiacoch prvého polroku 2020 nastalo postupné oživenie až na úroveň

porovnateľnú s rokom 2019, čo sa prejavilo najmä v posledných troch-štyroch mesiacoch roku 2020. V čase zahájenia cenových konaní v novembri tohto roka sa spotreba elektriny pre účely TPS v roku 2020 odhadovala vo výške 21.400 GWh. Pri stanovení očakávaného rastu spotreby elektriny na rok 2021 sa úrad rozhodol uplatniť hodnotu zo strednej časti vyššie uvedeného intervalu rastu spotreby elektriny. **Na základe uvedeného, úrad stanovil hodnotu spotreby elektriny na rok 2021 na úroveň 21.935 GWh, čo je nárast o 2,5 % oproti odhadu spotreby elektriny na celý rok 2020 z novembra tohto roka.**

Medzičasom sa predpoveď celoročnej spotreby pre účely TPS za rok 2020 zvýšila na 21.943 GWh. V kontexte najnovších údajov je úradom stanovená spotreba na rok 2021 mierne nižšia a môže sa retrospektívne javiť ako pomerne pesimistická úvaha o budúcoročnom raste spotreby elektriny. Napriek tomu úrad ponecháva pôvodne stanovenú spotrebu elektriny na rok 2021, keďže sa jedná o pomerne malý rozdiel a zároveň úrad ju už použil konzistentne v nadväzujúcich cenových konaniach, ako napr. ceny za systémové služby alebo jednotlivé zložky TPS.

Očakávaná trhovú cenu elektriny v roku 2021

Úrad pri stanovení budúcoročnej trhovej ceny elektriny vychádzal z ceny produktu F PXE SK BL CAL-21, predstavujúci futures kontrakt na celoročný predaj elektriny na Slovensku počas roka 2021 obchodovanom na Pražskej burze (www.pxe.cz). Výkup elektriny vyrobenej z OZE a KVET je založený na spotovej cene elektriny v priebehu celého roka. Keďže nie je možné hodnoverne odhadnúť budúce spotové ceny elektriny, úrad považuje uvedený verejne obchodovateľný, štandardizovaný futures kontrakt na predaj elektriny na Slovensku ako najbližšiu aproximáciu budúcich spotových cien elektriny. Táto úvaha vychádza z ekonomickej teórie ako aj z praxe využitia futures kontraktov ako vhodných nástrojov na minimalizáciu rizík budúcich spotových cien.

V súvislosti s očakávaniami rastu HDP a rastu spotreby elektrickej energie sa dá očakávať aj rast cien elektrickej energie. Zatiaľ čo ešte v októbri tohto roka sa ceny futures kontraktov na rok 2021 pohybovali v rozmedzí 36 až 50 Eur za MWh, v priebehu novembra a decembra narástli v priemere o 9 až 14 Eur za MWh. Ceny mesačných, kvartálnych a ročných futures kontraktov na rok 2021 sa ku dňu 28.12.2020 pohybovali na úrovniach 45,42 až 64,15 Eur za MWh. Z dostupných údajov za posledný týždeň je možné odvodiť očakávanú cenu elektriny nad úrovňou 52 Eur za MWh v prvom kvartáli 2021, cca 44 Eur za MWh v druhom kvartáli 2021, nad 48 Eur za MWh v treťom kvartáli 2021, a nad 52 Eur za MWh v štvrtom kvartáli 2021. Ceny celoročných futures kontraktov elektriny na rok 2021 presiahli úroveň 51 Eur za MWh.

Úrad tiež preskúmal historické porovnanie cien elektriny na dennom trhu v roku t s cenami elektriny ročného produktu na burze PXE v období t-1 za posledných 5 rokov. V období rokov 2016 až 2019 bola priemerná cena elektriny na dennom trhu vyššia o 4,44 Eur za MWh ako priemerná cena ročného produktu kótovaná v roku t-1 na daný deň roku t. Vplyv roku 2020 úrad vzhľadom na jeho neštandardný vývoj nebral do úvahy. Z uvedeného vyplýva, že budúcoročné ceny elektriny na spotovom trhu by mali byť o vyše 4 Eur za MWh vyššie ako indikujú ceny futures kontraktov na rok 2021, t.j. nad úroveň 55 Eur za MWh.

Pri stanovení hodnoty budúcoročnej ceny elektriny sa úrad priklonil k cenovým hladinám z posledných týždňov. Dôvodom tejto úvahy je očakávané oživenie hospodárstva SR na základe predikcií NBS, MFSR a ECB, predpoklad úspešného zvládnutia očkovania proti covid-19, zvyšujúce sa ceny emisných povoleniek, ako aj vplyv postupného vyradovania uhoľných elektrární z Európskych trhov ku koncu roka 2021. Úrad zároveň eviduje zábery vlády SR na stabilizáciu koncových cien elektriny na základe uznesenia vlády SR č. 802/2020 zo dňa 16.12.2020. Súvisiace legislatívne opatrenia by mohli pozitívne ovplyvniť výšku a financovanie podpory pre OZE a KVET a tak zmierniť záťaž TPS na ceny elektriny už v priebehu 2021.

Priemer ceny produktu F PXE SK BL CAL-21 za posledné dva týždne je 50,80 Eur za MWh a za posledný kalendárny mesiac je 49,14 Eur. Vážený priemer ceny uvedeného produktu na základe obchodovaných

množstiev počas decembra je 50,17 Eur za MWh. Úrad eviduje, že obchodovanie na burze PXE nie je plne likvidné na dennej báze a preto sa prikláňa k stanoveniu cien na základe realizovaných obchodných transakcií. **Na základe uvedeného úrad stanovuje očakávanú trhovú cenu elektriny na rok 2021 vo výške 50,1675 Eur za MWh.**

Zhrnutie

Pri stanovení hore uvedených parametrov úrad zvažoval možné dopady na finančnú vyrovnanosť systému výkupu elektriny z OZE a KVET ako aj prípadnú záťaž na ceny elektriny pre odberateľov. Vzhľadom na najnovšie dostupné údaje sa úradom stanovená očakávaná spotreba elektriny pre účely TPS na rok 2021 javí ako pomerne konzervatívna, až podhodnotená. Na druhej strane, úradom stanovená očakávaná trhovú cenu elektriny na rok 2021 vychádza z pomerne optimistického odhadu budúročného vývoja indikovanom trhovými transakciami na burze. Oba tieto faktory by mohli vzájomne vyvažovať riziká budúceho vývoja.

Aj keď samotná potreba finančnej vyrovnanosti OKTE by si vyžadovala pomerne konzervatívny pohľad na oba uvedené parametre, takýto prístup by mohol viesť k značnému nárastu výšky TPS. V prípade stanovenia očakávanej trhovej ceny elektriny na úrovni 42,00 Eur by výška TPS dosiahla 25,8071 Eur za MWh, čo by predstavoval nárast o 2,1861 Eur oproti roku 2020. Takýto prístup by zaťažil ceny elektriny pre všetkých priemyselných odberateľov, podnikateľov a domácností na Slovensku a mohol by prípadne ohroziť hospodárske oživenie na budúci rok.

Stanovené hodnoty uvedených parametrov by nemali ohroziť ani finančnú vyrovnanosť OKTE. Na základe cien kvartálnych futures kontraktov na rok 2021 na burze PXE by tlak na deficit systému podpory OZE a KVET nemal vzniknúť v prvom štvrtroku až polroku 2021. Ak by aj vznikol prípadný deficit počas leta 2021, mohol by sa vyrovnať vo štvrtom kvartáli 2021. Úrad tiež eviduje pomerne vyváženú likviditu systému výkupu OZE a KVET za posledné 2-3 mesiace už pri súčasnej výške TPS.

Úrad si uvedomuje možnú volatilitu stanovených ukazovateľov. **Úrad bude priebežne vyhodnocovať vývoj parametrov vstupujúcich do výpočtu TPS a v prípade zásadných zmien v porovnaní so stanovenými očakávanými hodnotami úrad pristúpi k úprave TPS. Cieľom je zabezpečiť finančnú vyrovnanosť systému výkupu OZE a KVET ako aj premietnuť prípadné úspory do cien pre odberateľov.**

Úrad bude zároveň v priebehu roka 2021 skúmať možnosti zníženia expozície OKTE voči rizikám likvidity v systéme výkupu elektriny z OZE a KVET. Výkup elektriny z OZE a KVET na základe krátkodobých, spotových cien vytvára v kontexte pevne stanovených výkupných cien pomerne vysoké riziko vo výnosoch a nákladoch OKTE ako aj vo financovaní podpory OZE a KVET. V prípade neočakávaných a dramatických zmien na trhu elektriny, ako sme boli svedkami počas roka 2020, to môže viesť k zvýšeniu záťaže na verejné zdroje a odberateľov elektriny.

Vybrané zdroje informácií:

<https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/prognoza-komisie-hospodarsky-rast-bude-na-slovensku-rychlejsi-ako-v-eurozone/>

https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2020/protected/P3Q-2020s.pdf

<https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=33812>

<https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2016/06/Electricity-Consumption-and-Economic-Growth.pdf>